

Nr 57.

Ankom till riksdagens kansli den 24 april 1931 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående understöd för främjande av fiske på avlägsna fiskevatten.

(1:a avd.)

I en till riksdagen den 13 mars 1931 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 174, har Kungl. Maj:t under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag föreslagit riksdagen att för lämnande av understöd för främjande av fiske på avlägsna fiskevatten för budgetåret 1931/1932 under nionde huvudtiteln anvisa ett extra reservationsanslag av 50,000 kronor.

Riksdagen anhöll i skrivelse den 22 februari 1930, nr 49, under åberopande av jordbruksutskottets, av riksdagen godkända utlåtande nr 7, att Kungl. Maj:t ville låta skyndsamt utreda, vilka åtgärder, som borde vidtagas för att stödja fiskerinäringen, i synnerhet när det gällde att bedriva fiske på avlägsna fiskevatten, samt för riksdagen framlägga det förslag, som av utredningen kunde föranledas.

Riksdagens skrivelse var föranledd av en i ämnet väckt motion II:265.

Jordbruksutskottet anförde i sitt förberörda utlåtande i huvudsak följande.

Om också staten redan nu, under olika former, understödde fiskerinäringen jämväl i den del, som av motionären närmast avsåges, syntes behov föreligga, att staten även i andra hänseenden lämnade sin medverkan till näringens främjande. Det torde nämligen icke kunna förnekas, att näringen i viss mån befunne sig i ett betryckt läge och att dess utöware arbetade under bekymmersamma förhållanden. Härvidlag delade alltså utskottet motionärens uppfattning och funne jämväl riktigt, att möjligheterna för att främja och utveckla fisket i avlägsnare fiskevatten i främsta rummet gjordes till föremål för undersökning. Beträffande den form för understöd i förevarande avseende, som motionären närmast syntes åsyfta och med en från småbrukspremieringen och egnahemsverksamheten hämtad förebild benämnde premielån, vore emellertid utskottet tveksamt. Med hänsyn härtill hade utskottet icke ansett sig böra i det förslag till skrivelse, som utskottet i anledning av motionen ville tillstyrka, angiva premielånsformen såsom särskilt beaktansvärd.

I anledning av riksdagens ovanberörda skrivelse anbefallde Kungl. Maj:t *lantbruksstyrelsen* att verkställa den av riksdagen begärda utredningen. I den skrivelse, varmed styrelsen överlämnat utredning i ämnet, anför styrelsen inledningsvis, att styrelsen utgått från att den av riksdagen begärda utredningen icke är avsedd att omfatta sötvattensfisket. Under framhållande att utredningen alltså kommer att begränsas till havsfisket, erinrar styrelsen därom, att *lantbruksstyrelsen* under senaste tid framlagt åtskilliga förslag till stödjande av havsfisket i allmänhet.

Sålunda finge nämnas förslaget till skydd för fiskbeståndet i södra Östersjön, de pågående förhandlingarna om fisket i de till Danmark, Norge och Sverige gränsande farvattnen och det av *lantbruksstyrelsen* förordade, i 1931 års nionde huvudtitel upptagna förslaget till inrättande av ett tekniskt fiskerilaboratorium i Lysekil. Vidare vore *lantbruksstyrelsen* på Kungl. Maj:ts uppdrag sysselsatt med en utredning om ålbottengarnsfisket, vilken utredning torde komma att slutföras under den närmaste tiden. *Lantbruksstyrelsen* komme ock att under den närmaste tiden till behandling upptaga frågan om undervisning på saltvattensfiskets område.

Då således åtskilliga förslag till stöd för havsfisket i allmänhet efterhand komme att av *lantbruksstyrelsen* framställas, har *lantbruksstyrelsen* ansett, att den nu ifrågavarande utredningen lämpligen borde inskränkas till fisket på avlägsna farvatten. Detta syntes styrelsen så mycket lämpligare, som riksdagen uppenbarligen lagt huvudvikten vid stödjandet av detta fiske. Styrelsen erinrar, att svenska fiskare under lång tid bedrivit ett betydande fiske på avlägsna farvatten.

På närmare angivna skäl har *lantbruksstyrelsen* ansett sig icke böra förorda, att det för egnahemsbildningen inrättade premielånesystemet tillämpades på fiskerinäringen i allmänhet. För att stödja fiskerinäringen i dess helhet och underlätta anskaffandet av fartyg och redskap syntes det nuvarande systemet med utlämnande av lån på billiga villkor ur fonden till fiskerinäringens befrämjande vara den riktiga vägen. Detta skulle enligt styrelsen gälla i än högre grad, om villkoren för dessa lån kunde ställas förmånligare för låntagarna.

Enligt *lantbruksstyrelsens* mening torde till avlägsnare farvatten förlagda fisken, vilka sedan en lång tid tillbaka regelbundet bedrivits i större omfattning och som således kunna sägas vara i full gång, icke behöva stöd av den beskaffenhet, motionären tänkt sig. Såsom sådana fisken betraktade *lantbruksstyrelsen* det nuvarande bohuslänska fisket i Nordsjön samt vid Shetlands- och Orkneyöarna.

Då staten genom mera extra ordinära åtgärder ville främja fisket på avlägsna farvatten, syntes enligt *lantbruksstyrelsens* mening sådana fisken böra utväljas, i vilka svenska fiskare icke alls eller blott i ringa grad deltog och om vilka det funnes anledning antaga, att de med framgång skulle kunna bedrivas av svenska fiskare. Vid en undersökning av

vilka fisken, som under dessa förutsättningar i främsta rummet skulle komma ifråga, har styrelsen först stannat inför sillfisket vid Island. Sverige deltog visserligen i detta fiske, men icke på långt när i önskad omfattning.

Om detta fiske har lantbruksstyrelsen anført.

På grund av sin höga kvalitet vore islandssillen mycket begärlig i vårt land. Sverige vore också den störste konsumenten av denna sill. Enligt uppgift från Island utfördes därifrån år 1927 19,626,700 kilogram salt sill, och enligt den svenska handelsstatistiken för samma år infördes till Sverige från Island 17,541,538 kilogram, motsvarande ungefär 195,000 tunnor, till ett värde av 5,161,574 kronor. Huvudmängden av den isländska exporten ginge alltså till Sverige. Importen växlade starkt från år till år, beroende på fiskets utfall. År 1928 utgjorde saltsillimporten från Island sålunda endast 11,568,980 kilogram till ett värde av 4,358,236 kronor.

Av handelsstatistiken framginge icke, i vad mån islandssill för övrigt importerades, men säkerligen ginge huvudmassan även av den norskfångade islandssillen till vårt land. De svenska importörerna av salt sill beräknade, att Sverige konsumerade omkring 85 procent av all saltad islandssill, och att denna konsumtion i genomsnitt per år belöpte sig till omkring 200,000 tunnor. Därav komme 40,000 å 50,000 tunnor till användning i de svenska konserverfabrikerna.

Under det att importen av islandssill sålunda vore mycket stor uppginge de av svenska fiskare under ettvarrt av åren 1928, 1929 och 1930 fångade kvantiteter islandssill endast till respektive 585,000, 600,900 och 572,400 kilogram.

För att närmare undersöka, huru frågan om ett ökat deltagande från svensk sida uti sillfisket vid Island låge till bland dem, som därav skulle beröras, hade lantbruksstyrelsen för överläggningar anordnat två möten med fiskare i de delar av Göteborgs och Bohus län, där fiskarena kunde väntas hava särskilt intresse för saken, ett möte med konserverfabrikanter i Lysekil och ett i Göteborg med sillsaltare och importörer av islandssill.

Vid överläggningarna på de i frågan hållna mötena hade med styrka framhållits, att det allmännas stöd erfordras till utrustning för detta fiske för att dymedelst minska den ekonomiska risken. Enligt lantbruksstyrelsens mening borde statens stöd också inriktas på denna punkt. Det gällde då att finna en lämplig form för detta understöd, så att det sporrade till allvarliga försök att deltaga i islandsfisket och icke lockade fiskare, som endast hade för avsikt att mera tillfälligt ägna sig åt detta fiske. Efter ingående överväganden och överläggningar med för islandsfisket intresserade på västkusten har lantbruksstyrelsen kommit till den uppfattningen, att följande system för understöd skulle vara det mest lämpliga.

Staten skulle utlämna lån till fiskare, som därav vore i behov, till ett belopp, motsvarande högst 40 procent av utrustningen. Om fiskarena efter lånets erhållande deltog uti fisket i fråga ett antal år, skulle lånet anses inbetalt. Den tid, under vilken en fiskare skulle deltaga i fisket för att icke behöva återbetala lånet, torde lämpligen böra bestämmas till

tre på varandra följande år. Uppfylldes icke detta villkor, skulle lånet återbetalas på samma sätt som lånen ur fonden för fiskerinäringens befrämjande med första amortering vid den tidpunkt, då det bleve klart, att villkoret från fiskarens sida icke komme att uppfyllas. Liksom premielånen inom egnahemsrörelsen torde även dessa lån böra vara räntefria. I enlighet med den avsedda användningen borde lånen utlämnas för anskaffande av utrustning före anträdandet av fiskefärden.

Genom en sådan anordning erhöles fiskarena en effektiv hjälp till utrustningen, och staten erhöles garanti för att låntagaren gjorde en motprestation, innan lånet efterskänktes. Samma låntagare skulle icke erhålla dylikt lån mer än en gång. Denna nya form av lån skulle givetvis icke utgöra hinder för tilldelande i vanlig ordning av lån ur fonden för fiskerinäringens befrämjande till täckande av kostnaderna för den del av utrustningen, för vilken nu ifrågavarande låneunderstöd icke beviljades.

Låneunderstöden torde böra utgå för utrustning för garnfiske vid Island men även för snörpvadsfiske eller andra fisken vid Island, för den händelse jämväl sådana fisken skulle komma i fråga.

När det gällde fiske på avlägsna farvatten, som kunde komma i fråga till understöd av förevarande slag, torde man emellertid icke böra inskränka sig till fiske vid Island. Det hade sålunda talats om fiskeförsök vid Rockall och möjligen kunde det även bliva fråga om försök med för våra fiskare nya fisken på andra avlägsna områden. Även sådana fisken borde kunna erhålla låneunderstöd av här ifrågasatt slag för utrustningen.

De ifrågavarande understödens användning torde därför böra begränsas på det sättet, att de skulle utlämnas för bedrivande på avlägsna fiskevatten av fisken, i vilka svenska fiskare icke eller endast i ringa omfattning deltagit.

Lånen torde lämpligen böra benämnas *understödslån*. Det syntes böra ankomma på Kungl. Maj:t att, därest riksdagen anvisade för ändamålet erforderliga medel, utfärda närmare bestämmelser om villkoren för erhållande av ifrågavarande lån.

Man torde från början böra räkna med, att denna understödsverksamhet skulle fortgå under en period av fem år. Så lång tid torde nämligen vara behöflig för att kunna bedöma dess verkningar. När den tiden förlupit, torde frågan om verksamhetens fortsättande utöver första femårsperioden böra upptagas till övervägande.

Hos riksdagen torde Kungl. Maj:t efter förslag av lantbruksstyrelsen varje år böra äska för kommande budgetår för understödslånen erforderliga medel, vilka syntes av riksdagen böra beviljas såsom reservationsanslag.

Lånen torde kunna förmedlas på samma sätt som lånen ur fonden för fiskerinäringens befrämjande. Då det väl endast torde bliva fiskare från Göteborgs och Bohus län, som kunde förväntas komma att draga nytta av dessa lån, torde detta läns landsting i främsta rummet komma i fråga såsom låneförmedlare, men för den händelse fiskare från andra län skulle önska att komma i åtnjutande av lån, torde de vid behov kunna ställas till dessa läns hushållningssällskaps förfogande.

Beträffande det för den närmaste tiden erforderliga medelsbeloppet har lantbruksstyrelsen anfört följande.

På området saknades ännu erfarenhet. Man torde dock kunna räkna med att lån komme att sökas för utrustning av ett tjugutal kuttrar för

sillfiske vid Island för var och en av de närmaste fiskesäsongerna. Då varje lån för detta ändamål torde komma att belöpa sig till omkring 2,000 kronor, skulle 40,000 kronor bliva erforderliga för nämnda fiske. För att även tillgodose andra företag, som enligt det förut anförda kunde vara berättigade till understödslån, torde årsbehovet till en början böra beräknas till 50,000 kronor.

Lånen borde, åtminstone vad islandsfisket beträffade, beviljas under årets första månader. Det vore nämligen av värde för en låntagare att i god tid före säsongens början veta, om han finge understödslån, för att därefter göra sina föranstaltningar. För att lånen skulle vara tillgängliga i rätt tid för islandsfisket 1932, vore det önskvärt, att medel för ändamålet kunde beviljas redan av 1931 års riksdag.

Departementschefen har i ärendet anfört bland annat följande.

»Med anledning av fjolårets riksdags begäran om skyndsamt utredning angående åtgärder för stödjande av fiskerinäringen, i synnerhet i avseende å fiske på avlägsna fiskevatten, har lantbruksstyrelsen nu verkställt utredning och framlagt förslag i ämnet. Av utredningen framgår, att svenska fiskare redan nu bedriva ett ganska omfattande fiske på avlägsna fiskevatten, såsom i Nordsjön med flera platser, men att det såväl av nationalekonomiska som, med hänsyn till de ökade arbetstillfällena, av sociala skäl är av stort intresse, att dylikt fiske från svensk sida kommer till stånd i ökad omfattning. För fiskerinäringen måste det tydligen vara en styrka, att fiskarena kunna fördela sig på olika fisken, varigenom vidgade fångstmöjligheter erhållas och ökat antal personer vinna utkomst av näringen.

Bland den bohusländska fiskarbefolkningen uppgives intresset för fiske på avlägsna fiskevatten vara stort, och goda förutsättningar för dylikt fiske torde även vara för handen. Emellertid erfordras stöd från det allmännas sida för utvecklingens påskyndande. Med hänsyn bland annat till de risker, som äro förenade med detta fiske, torde lån ur fonden för fiskerinäringens befrämjande i detta fall ej vara tillräcklig hjälp för åstadkommande av ökat deltagande från svensk sida uti detta i och för sig ofta lönande fiske. Efter överläggningar med intresserade på västkusten har lantbruksstyrelsen nu riktat uppmärksamheten huvudsakligen på behovet av hjälp till utrustning för dylikt fiske samt framställt förslag om understödsverksamhet i detta syfte.

Vad lantbruksstyrelsen sålunda föreslagit synes mig vara förtjänt av beaktande, och vill jag för min del i anslutning till styrelsens, av statskontoret tillstyrkta förslag förorda, att åtgärder nu vidtagas för att bidrag av statsmedel må kunna lämnas till fiskare, som behöva anskaffa utrustning med redskap för bedrivande på avlägsna fiskevatten av fisken, i vilka svenska fiskare icke eller endast i ringa grad deltagit. Att understödet lämnas i den av lantbruksstyrelsen ifrågasatta formen med s. k. understödslån, avsedda att under vissa förutsättningar efterskänkas, synes mig vara en lämplig anordning.

För ifrågavarande lånerörelse torde i huvudsak böra gälla de grunder, som av lantbruksstyrelsen föreslagits. Sålunda synes mig lämpligt, att understödslån utgå med högst 40 procent av kostnaden för utrustningen. Å understödslån skulle ränta icke beräknas. Om låntagaren under tre på varandra följande år bedrivit det fiske, för vilket han erhållit understödslån, skulle han vara befriad från återbetalningsskyldighet. Uppfyllas ej nyssnämnda villkor, skulle återbetalningsskyldighet på sätt lantbruksstyrelsen närmare angivit inträda, dock torde Kungl. Maj:t böra äga att, där särskilda skäl därtill föranleda, medgiva befrielse helt eller delvis från sådan skyldighet. Samma låntagare skulle ej kunna erhålla understödslån för ändamålet mer än en gång. Understödslånen skulle förmedlas enligt i huvudsak samma grunder, som gälla beträffande förmedling av lån ur fonden för fiskerinäringens befrämjande. Sålunda skulle hushållningssällskap eller landsting förmedla lånen. Låneförmedlare, som önskar erhålla statsanslag för att därav utlämna understödslån, skulle beträffande Göteborgs och Bohus län till länsstyrelsen i länet samt beträffande övriga län till lantbruksstyrelsen insända ansökning, innehållande jämväl uppgift å de ändamål, för vilka understödslån blivit hos förmedlaren sökta, lånebelopp m. m. Sagda länsstyrelse och lantbruksstyrelsen torde böra äga att efter prövning av sålunda gjorda ansökningar, inom av Kungl. Maj:t för vardera av dem bestämt belopp, bevilja anslag till sökande låneförmedlare, varom uppgift torde böra meddelas till statskontoret. Statskontoret torde böra äga att till låneförmedlarna utbetala beviljat anslag mot förmedlarens förskrivning därå. Vad lantbruksstyrelsen anfört i avseende å reglerna för samtidigt åtnjutande av understödslån och lån ur fonden för fiskerinäringens främjande synes mig böra vinna tillämpning. Därest riksdagen anvisar anslag för nu ifrågavarande ändamål, torde det böra få ankomma på Kungl. Maj:t att med iakttagande av nu förordade grunder utfärda erforderliga bestämmelser för understödsverksamheten.

I avseende å medelsbehovet har jag ej Erinran mot lantbruksstyrelsens beräkning. För budgetåret 1931/1932 torde alltså för ändamålet böra äskas ett anslag av 50,000 kronor, vilket torde böra givas reservationsanslags natur».

Utskottet.

Av den gjorda utredningen synes det utskottet framgå, att det ur såväl nationalekonomisk som social synpunkt måste anses önskvärt, att svenska fiskare i ökad omfattning deltaga i fisket på avlägsna fiskevatten, särskilt vid Island. För att uppmuntra härtill erfordras enligt utredningen att fiskarena beredas möjlighet att på överkomliga villkor erhålla nödigt kapital för anskaffande av den dyrbara utrustning, som utövändet av sådant fiske betingar. Utskottet anser sig därför böra förordade, att staten lämnar sin medverkan härtill. Den i propositionen ifrågasatta formen — innefattande att vederbörande skulle kunna komma i åtnjutande av understödslån, som under vissa förutsättningar icke skulle behöva

återbetalas — föranleder ingen utskottets erinran liksom ej heller storlöken av det föreslagna anslagsbeloppet. På grund härav hemställer utskottet,

att riksdagen må för lämnande av understöd för främjande av fiske på avlägsna fiskevatten för budgetåret 1931/1932 under nionde huvudtiteln anvisa ett extra reservationsanslag av 50,000 kronor.

Stockholm den 23 april 1931.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Närvarande: Se utlåtande nr 54.
